

Mitigatie en compensatieplan

Prinsbosch te Voorthuizen

30 januari 2020

- 1 - Inleiding
- 2 - Beschrijving projectlocatie
- 3 - Ecologie das
- 4 - wettelijke bescherming en mitigerende maatregelen
- 5 - Compensatie en praktische invulling
- 6 - Bronnen

Voor de planlocatie 'Prinsbosch' te Voorthuizen worden ruimtelijke plannen voorbereid. Het voornemen is om binnen de planlocatie nieuwbouw van woningen te realiseren. In het kader van de Wet natuurbescherming dient te worden onderzocht of de nieuwbouwplannen een effect kunnen veroorzaken op mogelijke aanwezige beschermde natuurwaarden. Om de effecten te kunnen beoordelen is door bureau SAB medio 2018 (SAB, 2018) een quick scan natuur uitgevoerd. Uit de resultaten van dit onderzoek is gebleken dat de aanwezigheid van nest- en verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*) en de steenuil (*Athene noctua*), niet op voorhand zijn uit te sluiten (SAB, 2019). Bureau SAB heeft aansluitend op de quick scan natuur een nader onderzoek naar de das en de steenuil uitgevoerd. In het nader onderzoek is onderzocht wat de functies zijn van het plangebied en het omliggende terrein. Uit de resultaten van het nader onderzoek is gebleken dat binnen de planlocatie twee dassenburchten, een wissel en een essentieel foerageergebied van de das aanwezig zijn.

De groenstructuren binnen het plangebied blijven behouden. Echter zal door de nieuwbouw van de woningen een deel van het foerageergebied van de das verdwijnen. De das is beschermd via de Wet natuurbescherming. Voor de ruimtelijke plannen dienen daarom maatregelen te worden genomen om negatieve effecten op de das te verkleinen dan wel mogelijk te voorkomen. OMA-Apeldoorn heeft bureau Els & Linde gevraagd om een compensatie- en mitigatieplan voor de das op te stellen.

De voorliggende rapportage betreft het compensatie- en mitigatieplan voor de das binnen Prinsbosch te Voorthuizen. In het plan zijn de voorgestelde compenserende en mitigerende maatregelen beschreven. De doelstelling van het plan is om de das binnen de omgeving van Voorthuizen te behouden.

Er dient te worden opgemerkt dat het bouwproject zich nog in de ontwerpfase bevindt en dat het compensatie- en mitigatieplan in een later stadium zal worden geconcretiseerd.

Colofon

Opdrachtgever	OMA - Apeldoorn
Projectnummer	19.188
Datum	30 januari 2020
Auteur	
Gecontroleerd	
Status	definitief

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 -
e-mail [@elsenlinde.nl](mailto:els@elsenlinde.nl)

H02 Beschrijving projectlocatie

Legenda

- Sporen
 - Hol/holen
 - Wroetsporen of mestputjes
 - Wissel
- Plangebied

Kaart 1: betreft het plangebied met de waarnemingen van SAB. Binnen het plangebied zijn holen, sporen en een wissel van de das aangetroffen. (bron: rapportage SAB, 2018).

Huidige situatie

Het plangebied ligt ten noorden van de bebouwde kom van Voorthuizen en bestaat uit een uitgestrekt grasland met verscheidene brede singels langs de noord- en zuidgrenzen. Door het plangebied loopt een verharde weg met aan weerszijden zomereiken. Tevens loopt er een greppel door het plangebied die grotendeels droog staat. Het plangebied wordt voornamelijk omsloten door bebouwing. Ten zuiden – grenzend aan het plangebied – ligt een golfterrein. Ten oosten van het plangebied begint op enige afstand het Veluwe gebied. Het plangebied wordt in het westen begrensd door de Hunnenweg. De Hunnenweg vormt de scheiding tussen het plangebied en het achterland met akkers en uitgestrekte graslanden.

De Veluwe ligt op ruim 360 meter afstand ten oosten van het plangebied en is aangegeven als Natura 2000-gebied. Het plangebied grenst aan de gebieden die onderdeel uitmaken van het Gelders natuurnetwerk van de Provincie Gelderland.

Toekomstige situatie

Het voornemen is om binnen het plangebied een nieuw 'buurtschap' van 39 woningen te realiseren (zie kaart verkavelingsschets op pagina 4). Langs de woningen worden groenstructuren ingericht. De groensingels binnen het plangebied blijven behouden. De bestaande infrastructuur binnen het plangebied zal zoveel mogelijk worden ingepast en blijft waar mogelijk eveneens behouden. De greppel binnen het plangebied zal worden verruimd.

Aanwezige natuurwaarden

Uit het nader onderzoek van SAB (SAB, 2018) blijkt dat binnen het plangebied een hoofdburcht en een bijburch van de das aanwezig zijn. Beide burchten bevinden zich in de groenstructuren binnen de planlocatie. In het nader onderzoek wordt tevens gesteld dat het grasland binnen het plangebied een essentieel foerageergebied vormt voor het functioneren van de burchten. Dit blijkt – volgens SAB – uit de hoeveelheid aangetroffen sporen en camerabeelden. Tijdens het nader onderzoek is tevens een wissel van de das aangetroffen. De wissel bevindt zich in de zuidoostelijke punt tussen het plangebied en het golfterrein. Uit het onderzoek is gebleken dat de wissel slechts sporadisch door de dassen wordt gebruikt. De waarnemingen van SAB zijn op de kaart 1 op pagina 3 weergegeven.

H03 Ecologie das

Kaart 2: Schets van de toekomstige verkaveling (Bron: rapportage SAB, 2018)

Foto 2: deel van het plangebied met zicht op de zuidwestelijke groensingel.

Ecologie

De das is een sociaal dier dat in familiegroepen bij elkaar leeft. Zijn leefomgeving wordt volgens vaste patronen gebruikt (Kennisdocument Das, 2017). De das is hecht aan zijn burcht. Dassenburchten kunnen daarom door verschillende generaties worden gebruikt. Eventueel de dassenburchten kunnen vaste paden (zogenoemde wissels) lange tijd in gebruik worden genomen. De das is een territoriaal dier. De wissels worden plaatselijk door de das gemarkeerd met geur. Hierdoor worden andere dassen buiten het territorium geweerd. Binnen een territorium van de das kunnen drie typen verblijfplaatsen voorkomen namelijk een hoofdburcht, bijburchten en vluchtpijpen. De hoofdburcht is relatief groot en wordt het grootste deel van het jaar gebruikt. Bijburchten worden vaak gebruikt als vluchtplaats door (zwangere) vrouwtjes, mannetjes en jongen dassen die uit het territorium worden verdreven. Vluchtpijpen liggen verspreid binnen het territorium en worden doorgaans bij dreigend gevaar gebruikt. Aan de rand van een territorium hebben vluchtpijpen ook een geurfunctie en bakenen zij het territorium af. De grootte van een territorium is afhankelijk van het voedselaanbod. De grootte varieert van 30 tot 150 hectare in optimaal gebied en van 150 tot 600 hectare in marginaal gebied (Kennisdocument, 2017).

Verstoring

Dassen gebruiken hun reuk- en gehoorvermogen meer dan hun zichtvermogen. Dassen kennen hun territorium dan ook op basis van geuren (Kennisdocument, 2017). Bij verandering van de situatie nabij een burcht, zullen dassen niet snel de burcht verlaten. Tevens is bekend dat bij verstoring of verslechtering in het omliggende leefgebied, dassen geneigd zijn om zolang mogelijk in hun burcht te blijven. Verontrusting geschiedt voornamelijk door sterk wisselende geuren, lichtpatronen, geluiden of trillingen van menselijke activiteiten nabij de burcht. Bekend is dat dassen goed kunnen wennen aan zulke prikkels, met name als deze verder bij de burcht vandaan plaatsvinden en de prikkels niet te sterk variëren in aard en of in sterkte (Kennisdocument, 2017).

Leefgebied

Dassen vinden hun voedsel voornamelijk in het agrarisch gebied op bemeste grasvelden (regenwormen) en in maisakkers (maiskolven). In meer natuurlijke landschappen geven dassen over het algemeen de voorkeur aan oude en structureel rijke elkenbossen die een jaar rond hoger en gevarieerd voedselaanbod hebben. Het foerageergebied van de das ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Van belang is dat er voldoende foerageergebied aanwezig is binnen 500 meter tot enkele kilometers van de burcht (Kennisdocument, 2017).

H04 Wettelijke bescherming en mitigerende maatregelen

Foto 3: deel van het plangebied met zicht op de droogliggende greppel.

Foto 4: verharde weg binnen het plangebied.

Wettelijke bescherming

De das is beschermd via de Wet natuurbescherming. Uit een recente uitspraak van de rechtbank Overijssel over de das is af te leiden dat de burcht van de das is beschermd, echter de foeragegebieden niet of althans in veel mindere mate (Rb. Overijssel 13 maart 2019, zaaknr. Ak_18_576, ECLI: NL: RBOVE: 2019: 860). Een foeragegebied geniet bescherming als deze zodanig samenvalt met een vaste rust- of verblijfplaats. De rechtbank oordeelt in zijn uitspraken dat er pas sprake is van het opzettelijk beschadigen of vernielen van de burcht, als door een ingreep in het foeragegebied de das zijn burcht zal verlaten.

Mitigatie

Voor de ruimtelijke plannen binnen het plangebied zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk om de effecten op de das te voorkomen dan wel te verminderen.

Werken buiten de kwetsbare periode

De das gebruikt zijn burcht jaarrond. De meest kwetsbare periode voor de das is de voortplantingsperiode. De voortplantingsperiode loopt globaal van december tot en met half juli. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en afhankelijk van de meteorologische omstandigheden voorafgaand aan of tijdens de werkzaamheden (Kennisdocument Das, 2017). Om verstoring te voorkomen dienen de werkzaamheden binnen het plangebied buiten de kwetsbare voortplantingsperiode, in de periode juli tot en met november te worden uitgevoerd.

Ecologisch werkprotocol

Om zorg te dragen voor een juiste uitvoering van de werkzaamheden dient te worden gewerkt met een ecologisch werkprotocol zodat de planning kan worden afgestemd op een juiste mitigatie. Het ecologisch werkprotocol beschrijft de werkwijze die moet worden gevolgd om schade aan de natuurwaarden te voorkomen. Het protocol geeft tevens de volgorde van werken en de wijze van uitvoering van de werkzaamheden aan.

Zorgplicht

Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren intact te worden gelaten.

H05 Compensatie en praktische invulling

Dassentunnel (Bron: Kennisdocument Das Bij12)

Foto 5: De greppel binnen het plangebied loopt tot de Hunnenweg.

Faunapassage

Door de woningbouw binnen het plangebied gaat een deel van foerageergebied van de das verloren. Om te voorkomen dat de das wordt aangetast in zijn vaste rust- en verblijfplaatsen door gebrek aan essentieel foerageergebied en daarom zijn burcht moet verlaten, dient het verloren foerageergebied te worden gecompenseerd. In de directe omgeving van het plangebied zijn voldoende geschikte foeragegebieden voor de das aanwezig. Met name het achterland ten westen van het plangebied is met zijn graslanden en (mais) akkers een zeer geschikt als foerageergebied voor de das. In de huidige situatie is het achterland echter alleen bereikbaar door de Hunnenweg over te steken. Voorgesteld wordt om twee faunapassages in de vorm van dassentunnels onder de Hunnenweg aan te leggen zodat een veilige verbinding kan worden gecreëerd tussen het plangebied en de potentiële jachtgebieden in het achterland.

Aanleggen van wissels

De droogliggende greppel binnen het plangebied wordt in de toekomstige situatie verbreed en om de woningbouw verlegd. De greppel loopt dwars door het plangebied en loopt tot de Hunnenweg. Aan de overzijde van de Hunnenweg loopt de greppel door het achterland in. Voorgesteld wordt om de greppel in de toekomstige situatie te gebruiken als verbindings- en/of geleidingszone richting de jachtgebieden, door middel van het creëren van een dassenwissel langs de oevers. De dassen kunnen deze landenschappelijke geleiding gebruiken om veilig te migreren tussen de burchten en de foeragegebieden.

Verbeteren habitat in bestaand leefgebied

De hoofdburcht en de bijburch van de das bevinden zich in de bestaande groensingels binnen het plangebied. De groensingels blijven behouden. Voorgesteld wordt om de groensingels robuust te maken door ze te verbreden en af te rasteren om dassen binnen de groensingels te houden en om menselijke activiteiten in de groensingels te weren.

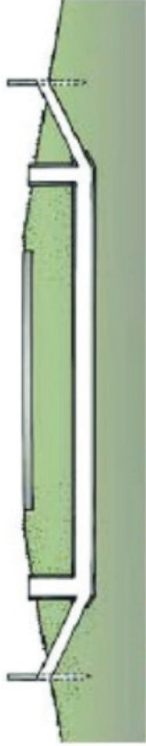
Dassentunnels

De droogliggende greppel binnen het plangebied vormt een geschikte verbingszone tussen het plangebied en de potentiële jachtgebieden in het achterland. De greppel loopt in het noordwesten tot de Hunnenweg en via de overzijde van de Hunnenweg loopt de greppel door naar het achterland. Voorgesteld wordt om op ter plaatse van het raakpunt greppel/Hunnenweg een dassentunnel onder de Hunnenweg aan te leggen.

In de zuidwestelijke groensingel is een hoofdburcht van de das vastgesteld (SAB, 2018). Voorgesteld wordt om een tweede dassentunnel ter plaatse van het raakpunt groensingel/Hunnenweg onder de Hunnenweg aan te leggen. Hiermee wordt een directe verbinding gecreëerd tussen de vaste rust- en verblijfplaats van de das en de potentiële

Aansluiting van het raster op de dassentunnel (Bron: Kennisdocument Das Bij12)

Dwarsdoorsnede van een dassentunnel onder een weg (Bron: Kennisdocument Das Bij12)

le jachtgebieden in het achterland. De voorgestelde maatregelen zijn op de kaart 3 op pagina 8 afgebeeld.

Voor het aanleggen van een dassentunnel onder een weg heeft het bevoegd gezag enkele voorwaarden opgesteld. De onderstaande voorwaarden zijn rechteblijfs uit het Kennisdocument Das 2017 van Bij12 overgenomen:

Haaks op de weg dient een singel, beplanting of iets dergelijke aangeplant worden als geleiding naar de dassentunnel;

- De dassentunnel dient met rasters aan weerszijden van de weg afgeschermd te worden. Rasters bestaan uit verzinkt, gepuntlast casanetgaas en dienen minimaal 1 meter boven maaiveld uit te steken. De rasters dienen minimaal 20 centimeter in de grond te worden ingegraven en onder de grond dient nog eens een brede strook van minimaal 30 centimeter horizontaal te worden ingegraven (een L vorm). In de rasters langs de weg moeten ontsnapingspoortjes of uittreedplaatsen worden aangebracht om dassen die toch op de weg zijn geraakt, een mogelijkheid tot ontsnapping terug te bieden.
- De dassentunnel bestaat uit een ronde of rechthoekige buis met een diameter van 0,3 meter.
- De dassentunnel moet worden aangelegd onder een hellingshoek tot maximaal 1 op 3. De dassentunnels mogen niet onder water lopen.

Aanleggen van een wissel langs de greppel

In de toekomstige situatie wordt de bestaande greppel binnen het plangebied verbreed en langs de buitenzijde van de woningbouw verlegd. Voorgesteld wordt om langs de oevers van de greppel een dassenwissel te creëren. Om verstoring en dwaling te voorkomen, dient een strook met korte vegetatie in de vorm van struweelbegroeiing langs de oevers van de greppel te worden aangeplant. Struweelbeplanting met door- en stekels langs de doorloop zijn niet geschikt. De beplanting dient circa anderhalve meter uit de oever te worden aangeplant om te zorgen voor een ruime doorgang voor de das. In de noordoostelijke singel is een hoofdburcht van de das vastgesteld. De beplanting langs de greppel dient zodanig te worden aangeplant dat de greppel via de groensingel toegankelijk is voor dassen.

Afrasteren groensingels

De groensingels met de aangetroffen dassenburchten dienen te blijven behouden. Voorgesteld wordt om de groensingels robuust te maken en af te rasteren om dassen binnen de groensingels te houden en om menselijke --activiteiten in de groensingels te weren. De rasters zijn daarom alleen noodzakelijk aan de binnenzijde van de groensingels (het gaat immers om het weren van 'bezoekers'). Vooral de rasters bij de burcht zijn van belang, de overige rasters worden geplaatst als in de praktijk blijkt dat deze noodzakelijk zijn vanwege intensieve betreding van de groensingels. De rasters moeten bestaan uit verzinkt, gepuntlast casanetgaas en dienen minimaal 1 meter boven maaiveld uit te steken. De rasters dienen minimaal 20 centimeter in de grond te worden ingegraven en onder de grond dient nog eens een brede strook van minimaal 30 centimeter horizontaal te worden ingegraven (een L vorm). Boven de rasters dient prikkeldraad te worden aangebracht om menselijke activiteiten in de groensingels te weren. Om de rasters uit het zicht te houden wordt geadviseerd wordt om de rasters 1 meter in de bestaande groensingels te plaatsen, of te laten begroeiing met beplanting. In de noordoostelijke groensingel bevindt zich een bijburcht van de das. Het raster dient aan de westzijde van de groensingel aan te sluiten op de greppel (rode pijl op de kaart 3, pagina 8).

Kaart 3: De rode cirkels betreffen de locaties voor het aanleggen van de dassentunnels onder de hunevallen. De noordelijke dassentunnel 1 wordt in het verlengde van de greppel gelegd. De zuidelijke dassentunnel 2 wordt in het verlengde van de zuidwestelijke groensingel gelegd. In de groensingel is een bijburcht van de das aanwezig. De getekende rode lijn langs de greppel weergeeft de wissel met aanplant langs de oevers. In de groensingel is een hoofdburcht van de das vastgesteld. De blauwe lijn weergeeft de benodigde afrastering van de groensingels.

H06 Gebruikte bronnen

- Anonymus (2017). Kennisdocument Das Meles meles. BJI2; Utrecht
- Bommel, F. van, Vreugdenhil, S., La Haye, M. (2015). De Das. Zoogdiervereniging.
- SAB (2019)/ Nader onderzoek Wet natuurbescherming. Voorthuizen, Hunnenweg.
- Waarneming.nl (2018) <https://waarneming.nl/species/383/maps> geraadpleegd op 22 september 2019.
- Provincie Gelderland <https://www.gelderland.nl/geraadpleegd> op 22 september 2019
- Uitspraak Rechtbank Overijssel: Rb. Overijssel 13 maart 2019, zaaknr. Ak_18_576, ECLI: NL: RBOVE: 2019: 860.

H06 Gebruikte bronnen